

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล
PARENTS' ROLE IN PROMOTING LIFE SKILLS OF PRESCHOOLERS

นางสาวจตุพัจน์ มงคลวัจน์ *

Jatupat Mongkolvat

ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ **

Pattamasiri Teeranurak Jaruchainiwat, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ด้านการส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และด้านการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนอนุบาลจุติพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้ ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 4.07$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ($= 4.48$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.31$) และด้านการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.42$) ตามลำดับ

* นิสิตมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: ping_ping40@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: pattamasiri.t@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study parents' role in promoting life skills of preschoolers in 3 aspects: Supporting children to participate with other, Encouraging children to discover and create knowledge, and Enhancing children to doing things by themselves. The populations were 74 parents of level 3 preschoolers who study at Jutiporn Kindergarten under Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2 in the second semester of the 2013 academic year. The research instruments were a questionnaire form and an interviewing form. The data were analyzed using percentage, means, standard deviation, and content analysis. The research findings found from the performance of parents in promoting preschoolers life skills all 3 aspects were in the high level ($\bar{x} = 4.07$). Considering to parents' role in supporting children to participate with other was the highest level ($\bar{x} = 4.48$), encouraging children to discover and create a knowledge ($\bar{x} = 4.31$) and enhancing children to doing things by themselves ($\bar{x} = 3.42$), respectively.

คำสำคัญ : บทบาทของผู้ปกครอง การส่งเสริมทักษะชีวิต เด็กวัยอนุบาล

Keywords : PARENTS' ROLE/ PROMOTING LIFE SKILLS/ PRESCHOOLERS

บทนำ

เด็กในวันนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้าได้ จำเป็นต้องมีทักษะชีวิต (Life Skills) เพื่อให้เด็กสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม (งามตา วรินทร์านนท์, 2546) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถ ในการที่จะจัดการกับความกดดัน ความบีบคั้น ปัญหารอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต (ประไพ ประดิษฐ์สุทธาวร, 2554) เพื่อให้เด็กสามารถดูแล และพึ่งพาตนเองได้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงรู้เท่าทันสภาพเหตุการณ์ในสังคม ดังนั้นจึงต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตให้แก่เด็กปฐมวัย (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2556)

WHO (1994) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถในการปรับตัวและพฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง เพื่อที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546) กล่าวถึงความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถของมนุษย์ที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด สามารถเรียนรู้จากตนเองและผู้อื่น ซึ่งรวมไปถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น ประกอบไปด้วยความรู้ เจตคติ ทักษะการจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ และเป็นความสามารถที่มนุษย์ควรจะไปจนบรรลุจุดสูงสุดในชีวิต สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ระบุว่า ทักษะชีวิต

เป็นลักษณะและความสามารถพื้นฐานในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก และความรู้สึกนึกคิดภายในของตนได้อย่างเหมาะสม จนทำให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมนั้นได้อย่างราบรื่น มีความสุขและสันติ ดังนั้นทักษะชีวิตจึงเป็น ความสามารถ ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมที่ส่งผลให้คนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัว สามารถควบคุมและจัดการสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่ได้โดยมีพื้นฐานจากการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ซึ่งส่งผลให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่จะมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับเด็ก เพราะผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ใช้เวลาอยู่ร่วมกับเด็กมากที่สุด จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวอังกฤษกว่า 1,000 คน พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่อ้างเหตุผลเกี่ยวกับภาระงานที่มากทำให้ไม่สามารถมีเวลาในการดูแลลูก รวมทั้งการที่ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญในการสอนทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การอ่านหนังสือกับลูก การสอนลูกเขียนหนังสือ การสอนลูกข้ามถนนอย่างปลอดภัย การสอนการนับเวลา การสอนขี่จักรยาน และการสอนผูกเชือกรองเท้า โดยพ่อแม่กว่าครึ่งหนึ่งที่ต้องการผลภาระเหล่านั้นให้กับครู และโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบแทน (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) ขณะเดียวกัน พบว่า เด็กไทยในปัจจุบันใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสนวุ่นวาย ที่ประกอบไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งการมีบุคคลในครอบครัวคอยดูแลช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้ลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง (ระพีพรรณพัฒนาเวช, 2556)

พ่อแม่จึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ รักษากฎ กติกา มารยาทในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ให้เด็กสำรวจสิ่งที่ตนเองชอบและไม่ชอบ สิ่งที่คุณอื่นชอบและไม่ชอบ รวมไปถึงการยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลืองานในบ้าน ส่งเสริมทักษะทางสังคม ในด้านการสื่อสาร การรู้จักฟัง รู้จักขอบคุณ และขอโทษ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ส่งเสริมให้ลูกมีความเป็นห่วงบุคคลอื่น (ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร, 2554) นอกจากนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองต้องใช้เวลาในการพูดคุยกับลูก เพื่อให้ลูกฝึกสำรวจตนเอง การให้คำชมเชยและให้กำลังใจในทันที ที่บุตรหลานสามารถทำกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ และการส่งเสริมให้บุตรหลานได้แสดงออกถึงความคิดเห็น ความสามารถ ตามความชอบของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ และมีคุณค่าต่อสังคมนั้น ควรจะเริ่มฝึกฝนตั้งแต่วัยอนุบาลเป็นช่วงเวลาสำคัญในการพัฒนาลักษณะนิสัยเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และมีคุณค่าต่อสังคม (Martinez, 2013) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) กล่าวว่า แนวทางสำหรับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กให้มีทักษะที่ดีในการดำรงชีวิต 3 ประการ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และการอภิปรายแสดงความรู้สึกนึกคิดและประยุกต์ความคิด

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2556) กล่าวไว้ว่า การที่เด็กจะเจริญเติบโตอย่างมีอิสระได้ จำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม ให้เด็กสามารถดูแลตนเอง พึ่งพาตนเองได้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงรู้เท่าทันเหตุการณ์ในสังคม ทักษะชีวิตที่จำเป็นต้องพัฒนาให้แกเด็กปฐมวัยมี 17 ทักษะ ประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเองและ

บุคคลอื่น การทำงานร่วมกับคนอื่น การวางแผนในการทำงาน การแก้ปัญหาต่างๆ การสื่อสารความคิดของตนเองให้บุคคลอื่นเข้าใจ มารยาทในการรับประทานอาหาร การปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลตามวัย การบอกเวลา การดูแลสุขภาพของตนเอง การจัดการกับความเครียด การแต่งตัวได้ด้วยตนเอง การอ่านสัญลักษณ์ในชุมชน การใช้โทรศัพท์ การเดินทางด้วยยานพาหนะ การซื้อของ และการใช้เงิน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว เกี่ยวกับแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กให้มีทักษะที่ดีในการดำรงชีวิต และการศึกษาทักษะชีวิตที่จำเป็นต้องพัฒนาให้แก่เด็กปฐมวัย จะเห็นได้ว่า ทักษะชีวิตที่จำเป็นต้องพัฒนาให้แก่เด็กปฐมวัย ล้วนเป็นบทบาทที่ผู้ปกครองควรสนับสนุน ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย จากการเห็นความสำคัญของทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาและสรุปประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การแสดงความคิดและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) การส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย การสำรวจและสืบค้นเรื่องราวต่างๆ การสื่อความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ และการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง และ 3) การเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม และการดูแลสุขภาพปลอดภัยของตนเอง

โรงเรียนอนุบาลจุติพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีแนวคิดในการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน จึงเป็นการผสมผสานระหว่าง การส่งเสริมความถนัดเฉพาะทางและการปูพื้นฐานทางการคิด นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การส่งเสริมและติดตามความก้าวหน้าของเด็ก มีการจัดอบรมให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ให้พัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองบางส่วนของโรงเรียนอนุบาลจุติพร ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาลเท่าที่ควร เช่น ผู้ปกครองบางส่วนไม่มีเวลา เนื่องจากต้องทำงาน และกลับจากที่ทำงานหลังเวลา 20.00 น. เป็นต้นไป จึงทำให้ไม่มีเวลาพูดคุยกับเด็ก นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีญาติ เช่น ปู่ ย่า ตา และยาย ที่ช่วยเหลือเด็ก แต่ด้วยความรักที่มีให้กับหลาน จึงมักจะเลี้ยงด้วยการตามใจ และทำให้ทุกอย่าง โดยไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติเอง ในขณะเดียวกัน เด็กบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ และเด็กบางคนมีลักษณะนิสัยที่ค่อนข้างเก็บตัว ไม่กล้าพูดคุยกับผู้อื่น ทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะชีวิต เป็นต้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนไปจึงทำให้การดำรงชีวิตของผู้ปกครองและเด็กเป็นไปอย่างเร่งรีบ ทำให้เด็กขาดโอกาส และไม่ได้รับการสนับสนุนในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง จากปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับเด็กวัยอนุบาลต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะชีวิต (Life Skill) ของเด็กวัยอนุบาล โรงเรียนอนุบาลจุติพร ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ด้านการส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และด้านการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาล	1. การสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	1.1 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
		1.2 การแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
		1.3 การทำงานร่วมกับผู้อื่น
	2. การส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	2.1 การสำรวจและสืบค้นเรื่องราวต่างๆ
		2.2 การสื่อความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ
		2.3 การตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง
	3. การเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง	3.1 การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
		3.2 การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล3 ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาปลายปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลจุติพร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 74 คน งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด และสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์แบบสอบถามที่มีคะแนนสูงสุด 4 ลำดับ และต่ำสุด 4 ลำดับ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเด็ก อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ สถานภาพครอบครัว รายได้ของครอบครัว สภาพการเลี้ยงดูเด็ก และช่วงเวลาที่อยู่บ้านกับเด็ก จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ

2) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สร้างขึ้นตามวิธีการ ดังนี้

1) ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากตำรา วารสาร เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล

2) นำสาระที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากตำรา วารสาร เอกสาร บทความ และงานวิจัยมาสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย

3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

4) แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา

6) ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือครั้งสุดท้ายก่อน

จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นในการส่งแบบสอบถามแก่ผู้ปกครอง ได้รับ

แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดจำนวน 68 ชุด จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 74 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.89

4.2 ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ปกครองที่จะทำการสัมภาษณ์ ใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์แบบสอบถามที่มีคะแนนสูงสุด 4 ลำดับ และ ต่ำสุด 4 ลำดับ

4.3 ผู้วิจัยนัดหมาย วันและเวลาล่วงหน้าในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กชั้นอนุบาล 3 จำนวน 8 คน และดำเนินการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลตามแนวคำถาม โดยใช้การจดบันทึกแบบสั้นลงในแบบสัมภาษณ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อความต่อเนื่องในการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดำเนินการดังนี้

5.1 แบบสอบถาม มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

5.2 แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปรวบรวม เรียบเรียงแยกคำตอบต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาล สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 82.35 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.41 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.71 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 36.76 ในด้านสถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่เด็กอาศัยอยู่กับบิดา และมารดา คิดเป็นร้อยละ 14.71 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 50,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 80.88 สภาพการเลี้ยงดูเด็ก มีผู้ช่วยเลี้ยงดู คิดเป็นร้อยละ 85.29 โดยมีความเกี่ยวข้องเป็นพี่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 41.18 ช่วงเวลาที่ผู้ปกครองอยู่บ้านกับเด็ก คือ ทุกวันจันทร์ ถึง อาทิตย์ เป็นบางเวลา คิดเป็นร้อยละ 94.12 โดยอยู่กับเด็กในช่วงเวลา 20.00-07.00 น. คิดเป็นร้อยละ 54.69

2. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาลโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 4.07$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.48$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมให้เด็กค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.31$) และ ด้านการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.42$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ ระบุได้ดังนี้

2.1 ด้านการสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

2.1.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า ผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมา คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.48$) และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.44$) ตามลำดับ

2.1.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ปกครองปฏิบัติบทบาทในการสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมากที่สุด จำนวน 8 คน เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการปฏิบัติมากที่สุด โดยให้เหตุผลในการปฏิบัติบทบาทนี้ว่า ต้องการให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อที่จะเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีการแบ่งปันและมีน้ำใจ ผู้ปกครองได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติกับเด็กเพื่อสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น คือ ผู้ปกครองพาเด็กไปสนามเด็กเล่น เพื่อที่จะได้เล่นกับเพื่อนในวัยใกล้เคียงกัน (3 คน) พาไปเยี่ยมญาติ และเพื่อนของผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับบุคคลในครอบครัว และบุคคลที่ใกล้ชิด (3 คน) และพาเด็กไปทำกิจกรรมกลุ่ม ที่นอกเหนือจากที่โรงเรียน (2 คน) อุปสรรคในการปฏิบัติ คือ เด็กมีลักษณะนิสัยเป็นเด็กขี้อาย พูดน้อย ทำให้บางครั้งไม่กล้าที่จะพูดคุยกับผู้อื่น (3 คน) เด็กยังไม่เปิดรับเพื่อนใหม่ในทันที ต้องใช้เวลาในการปรับตัว เพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงสามารถเล่นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (3 คน) และผู้ปกครองบางส่วนไม่มีเวลา เนื่องจากต้องทำงานจันทร์ ถึง ศุกร์ จะได้เจอกับเด็กหลังเวลา 18.00 น. (2 คน)

2.2 ด้านการส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.2.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมา คือ สื่อความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ ($\bar{x} = 4.31$) และ การสำรวจและสืบค้นเรื่องราวต่างๆ ($\bar{x} = 4.31$) ตามลำดับ

2.2.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ปกครองปฏิบัติบทบาทในการส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองรองลงมา จำนวน 8 คน เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง มีการปฏิบัติมากที่สุด (5 คน) โดยผู้ปกครองให้เหตุผลในการปฏิบัติบทบาทนี้ว่า เพื่อให้เด็กตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง (4 คน) เพื่อให้เด็กมีเหตุและผลในการตัดสินใจเมื่อโตขึ้น (1 คน) ผู้ปกครองได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่ผู้ปกครองปฏิบัติกับเด็ก คือ เมื่อเด็กเล่นของเล่น เช่น ภาพตัดต่อ หรือตัวต่อต่างๆ หากเด็กไม่สามารถเล่นต่อไปได้ ผู้ปกครองจะพยายามแนะนำวิธีการ

และลองให้เด็กทำด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง (4 คน) และ เมื่อเด็กต้องการของเล่น ผู้ปกครองจะถามเหตุผลก่อนเสมอ ให้เด็กได้บอกว่าเพราะอะไร และดูว่าเด็กเหมาะสมหรือสมควรได้ของเล่นชิ้นนั้นหรือไม่ (1 คน) อุปสรรคในการปฏิบัติ คือ ผู้ปกครองใจร้อน จึงมักบอกคำตอบเด็ก โดยที่ไม่ได้ให้เด็กลองตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน (3 คน) และ ปู่และย่ามักจะตามใจหลาน จึงมักซื้อของเล่นให้ทันที เมื่อเด็กบอกว่าอยากได้ และบางครั้งซื้อให้เยอะมากเกินไปจนความจำเป็น (1 คน) ด้านการสื่อความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ มีการปฏิบัติรองลงมา (3 คน) โดยผู้ปกครองให้เหตุผลในการปฏิบัติบทบาทนี้ว่า ต้องการให้เด็กสื่อความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ (3 คน) ผู้ปกครองได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติกับเด็ก คือ เมื่อเด็กกลับจากโรงเรียน ผู้ปกครองกระตุ้นให้เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติและเรียนรู้มา (3 คน) อุปสรรคในการปฏิบัติ คือ เด็กมีลักษณะพูดน้อย และไวใจคนยาก จะเล่าเรื่องราวต่างๆ และพูดคุยนเฉพาะกับคนคุ้นเคยเท่านั้น (3 คน)

2.3 ด้านการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

2.3.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.47$) รองลงมา คือ การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม ($\bar{x} = 3.40$) และ การดูแลความปลอดภัยของตนเอง ($\bar{x} = 3.38$) ตามลำดับ

2.3.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่าผู้ปกครองปฏิบัติบทบาทในการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเองน้อยที่สุด จำนวน 8 คน เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ด้านการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันมีการปฏิบัติมากที่สุด โดยผู้ปกครองทุกคนให้เหตุผลในการปฏิบัติบทบาทนี้ว่า เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็นการอาบน้ำ แต่งตัว การรับประทานอาหาร การรักษาความสะอาด และดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง ผู้ปกครองได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่ปฏิบัติกับเด็ก คือ ให้เด็กพยายามแต่งตัว อาบน้ำ รับประทานอาหารด้วยตนเอง และสอนให้เด็กล้างมือให้สะอาดเพื่อป้องกันเชื้อโรค (7 คน) ให้เด็กมีส่วนร่วมในการประกอบอาหาร (1 คน) อุปสรรคในการปฏิบัติ คือ ผู้ปกครองต้องรีบไปทำงานแต่เช้า และกลับบ้านค่ำ และมีเวลาอยู่กับเด็กหลังเวลา 18.00 น. เป็นต้นไป แต่ได้ฝากให้พี่เลี้ยง หรือญาติช่วยสอนเด็กในเรื่องนี้ (3 คน) เด็กอยู่ในครอบครัวใหญ่ ที่มีทั้งปู่ ย่า ลุง ป้า พ่อ แม่ และพี่ชาย ที่เลี้ยงดูอย่างทะนุถนอม ทำให้ไม่ค่อยได้ทำอะไรด้วยตนเอง ในปัจจุบันจึงเริ่มฝึกให้เด็กได้ทำอะไรด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น (4 คน) ด้านการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม มีการปฏิบัติรองลงมา (1 คน) โดยผู้ปกครองให้เหตุผลในการปฏิบัติบทบาทนี้ว่า เพื่อฝึกให้เด็กเข้าแถวซื้อของ ชำทางม้าลายหรือสะพานลอย และสอนให้เด็กรู้จักความหมายของไฟจราจรในขณะที่นั่งรถไปด้วยกัน (1 คน) อุปสรรคในการปฏิบัติ คือ ในขณะที่ผู้ปกครองสอนเกี่ยวกับเรื่องการข้ามทางม้าลาย ในเรื่องของการเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติด้วยตนเอง ยังเป็นอุปสรรคอยู่เนื่องจากยังเด็ก และการข้ามทางม้าลายด้วยตนเองอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุกับเด็กได้ ผู้ปกครองจึงใช้วิธีการสอนก่อนข้ามทางม้าลายไปด้วยกัน (1 คน)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองปฏิบัติบทบาทนี้มากที่สุด เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ปกครองต้องการให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อที่จะเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีการแบ่งปันและมีน้ำใจ โดยการพาเด็กไปเล่นที่สนามเด็กเล่นกับเด็กคนอื่น พาไปเยี่ยมญาติ และเพื่อของผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับบุคคลในครอบครัว และบุคคลที่ใกล้ชิด และพาเด็กไปทำกิจกรรมกลุ่มที่นอกเหนือจากที่โรงเรียน ในขณะเดียวกัน ผู้ปกครองพบอุปสรรคสำคัญ คือ เด็กมีลักษณะนิสัยเป็นเด็กขี้อาย พูดน้อย ทำให้บางครั้งไม่กล้าที่จะพูดคุยกับผู้อื่น และเด็กยังไม่เปิดรับเพื่อนใหม่ในทันที ต้องใช้เวลาในการปรับตัว เพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงสามารถเล่นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ จากอุปสรรคดังกล่าว ผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญ ในการสนับสนุนให้เด็กสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่นต่อไป สอดคล้องกับ ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2553) ที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพมากที่สุด การส่งเสริมด้านบุคลิกภาพทำได้โดยการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก อันเกิดจากการเลี้ยงดู และการเอาใจใส่ของพ่อแม่ที่มีให้เด็กตั้งแต่แรกเกิด เด็กที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เกิดการยอมรับและภาคภูมิใจในตนเอง เด็กจะกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในที่สุด ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรให้เวลากับเด็กในการฝึกทักษะชีวิต เพราะเมื่อเด็กมีทักษะชีวิตที่ดี เมื่อพบปัญหาสามารถหาทางแก้ไขได้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งปรับตัวที่จะอยู่ในสังคม ดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองตามหลักสุขบัญญัติ และพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี (ประไพ ประดิษฐ์สุทธาวาร, 2554)

2. การส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจและสืบค้นเรื่องราวต่างๆ การสื่อความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ และการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ดังที่ผู้ปกครองได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่ผู้ปกครองปฏิบัติกับเด็ก คือ เมื่อเด็กเล่นของเล่น เช่น ภาพตัดต่อ หรือตัวต่อต่างๆ หากเด็กไม่สามารถเล่นต่อไปได้ ผู้ปกครองจะพยายามแนะนำวิธีการ และลองให้เด็กทำด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็มีอุปสรรคในการปฏิบัติ คือผู้ปกครองใจร้อน จึงมักบอกคำตอบเด็ก โดยที่ไม่ได้ให้เด็กลองตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน จะทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาประสบความสำเร็จ และช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง (ทศนา แคมมณี, 2535) สอดคล้องกับ รุ่งรุจน์ธนานัน บุญยรักณ์ (2554) กล่าวว่า ผู้ปกครองขาดความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และบทบาทของตนเองในการส่งเสริมทักษะให้กับเด็กที่ถูกต้อง มักมุ่งเน้นให้เด็กเก่งให้มากที่สุด ไม่ให้อิสระแก่เด็ก ทำให้ศักยภาพของเด็กที่ควรจะได้รับพัฒนาถูกจำกัดลง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เขาสามารถนำความรู้ที่มีมาใช้ในการสถานการณ์และบริบทต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2550)

3. การเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล ด้านการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม และการดูแลความปลอดภัยของตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าด้านการสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และการส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ที่ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองเท่าที่ควร และเมื่อพิจารณาจากผลการสัมภาษณ์ จะเห็นว่า ผู้ปกครองได้บอกเหตุผลในการเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง เพราะเป็นทักษะชีวิตที่เด็กพึงปฏิบัติได้ เช่น การอาบน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหารด้วยตนเอง การรักษาความสะอาด และการดูแลรักษาสินของเครื่องใช้ เป็นต้น ดังที่ สุพันธุ์ดี ไวยรูป (2549) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก สอดคล้องกับ Essa (2003) ที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเอง เช่น การแต่งตัว การรับประทานอาหาร การขับถ่าย และการดูแลสุขอนามัย ซึ่งการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ และทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นไปตามลำดับชั้นอย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกัน ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการฝึกทักษะให้กับลูก ในขณะเดียวกัน ญาติ หรือ พี่เลี้ยง จะเป็นผู้เลี้ยงดู ซึ่งเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด ทะนุถนอม และทำให้เด็กเกือบทุกอย่าง ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองเลย สอดคล้องกับ ศิริรัตน์ แอดสกุล (2546) กล่าวว่า สภาพสังคมปัจจุบัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในบ้าน โดยผู้ปกครองต้องออกจากบ้านแต่เช้า และกลับบ้านค่ำ และมีภารกิจอื่นๆ ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลอบรมและส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กที่บ้านเท่าที่ควร นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตในด้านการดูแลความปลอดภัยของตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}=3.42$) อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง และจากการสัมภาษณ์พบว่า ไม่มีผู้ปกครองท่านใดพูดถึงด้านการดูแลความปลอดภัยของตนเอง เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปกครองยังไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะฝึกทักษะการระมัดระวังอันตรายที่อยู่รอบตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้เด็กรู้จักวิธีปกป้องตนเองจากคนแปลกหน้า ซึ่งเป็นปัญหาที่พบมากในสังคมยุคปัจจุบัน จากสถิติของศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ มูลนิธิกระจกเงา (ผู้จัดการรายวัน, 2554) ซึ่งระบุว่าปัจจุบันมีเด็กถูกลักพาตัวเพิ่มมากขึ้น โดยอายุเฉลี่ยของเด็กที่ถูกลักพาตัวอยู่ที่ 5 ปี เด็กกลุ่มเสี่ยงที่ถูกลักพาตัวมีอายุตั้งแต่ แรกเกิด จนถึง 15 ปี แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกให้ลูกระมัดระวังความปลอดภัยของตนเอง มองเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่เนิ่นช้า ไม่กำชับลูก และให้ความสนใจกับเรื่องอื่นมากกว่า ส่งผลให้เด็กขาดวิจารณญาณ ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรให้ความสำคัญ ในการฝึกทักษะให้ลูกรู้จักระมัดระวังอันตราย

ได้แก่ การไม่รับชมหรือของเล่นจากคนแปลกหน้า การไม่ไปไหนกับคนแปลกหน้า อีกทั้งไม่ปล่อยให้ลูกที่ยังเด็กไปไหนมาไหนคนเดียวอีกด้วย สอดคล้องกับ Patterson (2012) ได้นำเสนอวิธีการสอนทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัย ด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และมารยาททางสังคม ซึ่ง Patterson เห็นว่า ทักษะชีวิตช่วยให้เด็กรู้จักหน้าที่ของตนเองในสังคม ช่วยให้เด็กเติบโตและมีวุฒิภาวะ โดยกล่าวถึงทักษะทางด้านความปลอดภัย (Safety skill) ให้เด็กได้ความคิดเกี่ยวกับคนแปลกหน้า ไม่พูดคุยกับบุคคลที่ไม่รู้จักคุ้นเคย กำหนดขอบเขตที่จะช่วยให้เด็กปลอดภัย กระตุ้นให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว และเพื่อดูแลความปลอดภัยของตนเอง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งวิธีการที่ถูกต้องในการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาลในด้านต่างๆ มากขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนอนุบาลควรจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในด้านที่เด็กต้องการได้รับการพัฒนาอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับวัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อจะนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กวัยอนุบาลให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น
2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมสำหรับครู เพื่อจัดกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาลต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). *ก้าวสู่มาตรฐานการเรียนรู้ทักษะชีวิต*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2554). *การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

กรุงเทพมหานคร.

งามตา วนิทานนท์. ปลุกฝังเยาวชนไทยอย่างไรให้เป็นคนดี. ใน มนัส บุญประกอบ และ

วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี (บรรณาธิการ, รวมบทความความร่วมมือสร้างสรรค์สร้างเด็กและเยาวชน, หน้า 9-14.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2546.

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2556). *การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย*. รายงานการวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการครบรอบ 56 ปี แห่งการสถาปนา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2556. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2553). กลยุทธ์ครอบครัวไทยแก้วิกฤตจริยธรรมสังคม. *วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์*, 50, 1-20.

ทศนา แคมมณี และคณะ. (2535). *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิมข่าวคลิก. (2554). ภัยเงียบ! "มหันตภัยเด็กหาย" เครือข่ายลี้ภัยเด็กที่ต้องตื่นตัวป้องกัน. *ผู้จัดการรายวัน*, 7.

ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร. (2554). *สอนลูกให้มีทักษะชีวิต (Life Skill)*. กรุงเทพมหานคร.

ผู้จัดการออนไลน์. (2555). เผย 7 ทักษะพื้นฐานที่พ่อแม่ยุคใหม่อาจไม่มีเวลาสอนลูก. สืบค้นวันที่

23 ตุลาคม 2556, จาก <http://www.manager.co.th/family/ViewNews.aspx?NewsID=9550000140598&TabID=3&>

ไพฑูรย์ สินลารัตน์, ศิริเดช สุชีวะ, วรารณ เหมชะญาติ และสร้อยสน สกลรักษ์. (2550). *โครงการวิจัย*

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

ระพีพรรณ พัฒนาเวช. (2556). *เด็กกับการพัฒนาทักษะชีวิต*. สืบค้นวันที่ 16 กันยายน 2556,

จาก <http://www.taiwisdom.org/artclnchdev/chddvpartcl04>

รุ่งรุจน์นันท์ บุญยรักษ์. (2554). *ปรับทัศนคติพ่อแม่-ผู้ปกครอง ภัยแฝงสำคัญวางรากฐานพัฒนาการของเด็ก*.

แนวหน้า, 6.

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). *หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2554). *เอาถ่านทั้งบ้านเลย*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2546). *ครอบครัว สาระที่น้ำรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สุพันธุ์ดี ไวยรูป. (2549). *การพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: คณะ

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ภาษาอังกฤษ

Cheerapan Bhulpat, (2013). *Life Skills Development for Young Children*. (Unpublished doctoral dissertation). Faculty of Education Chulalongkorn University.

Essa, E. (2003). *Introduction to early childhood education*. (4th ed). Canada: Thomson Delmar Learning.

Hanbury C. (2008). *The life skill handbook*. United Kingdom: Text and Design.

Martinez, J. *Ways to teach life skills to young children*. Retrieved September 9, 2013, from <http://www.ehow.com/way 52552080 ways-life-skills-young-children.html>

Patterson, J. (2012). *Ways to teach life skills to young children*. Retrieved September 10,

2013, from <http://www.livestrong.com/article/123413-teach-life-skills-young-children/>
WHO. (1994). *Life skills education for children and adolescents in schools*. Geneva: WHO.